

9	8	7	6	5				4	3	2	1
			13		12	11					10
								15			14
		16									
						18					17
	19								21		20
		24		23			22				
			28	27				26	25		
											29
			30								
35				34			33		32		31
	42	41			40	39		38		37	36
											43
	46		45				44				
								48	47		
54		53		52		51			50		49
			58		57		56				55
								60			59
			62		61						
									63		
				65		64					
					67						66
											68
72				71			70		69		
											73
		79	78			77	76	75			74
											80
											81
											82
											83
											84
											85
											86
											87
											88
											89
											90
											91
											92
											93

כי ירושלים היא מרכז העולם. ליד הכותל המערבי מאותדים כל היהודים באהבת אלוהים... כל חילוקי הדעות ביניהם נמסים ונעלמים... אלוהים שוכן בקירבם." הוא הדין לגבי המוסלמים. העולים למיגד אל-אקצה. "מי שראה פעם את ההמונים מתאספים במיגד וסביבו, ולייד כיפת-הסלע, די לו בכך כדי לחוש שלמען המוסלמים זהו הרגע של כניסה לתוך יראת-אללה. המתפללים מתמוגגים יחד באחדות של הלל לאדוני. עצם נוכחותם במקום קדוש זה ממלאת את ליבם ביראה ובתחושת נוכחותו של אלוהים, אשר תחת כנפיו מוצאים כולם מחסה שווה. ושיויון של אדם עם רעהו."

הקבר הוא ריק

לא כן לגבי הנוצרים. לנצרות אין בית-מקדש. כאשר גירש ישוע את הסוחרים וחלפני-הכסף מבית-המקדש, נדרש להציב הוכחה לסמכותו. הוא השיב: "הרסו את המיטכן הזה, ותוך שלושה ימים אקמו מחדש." לדברי הברית-החדשה, התכוון ישוע לומר שגופו שלו, אשר קם לתחייה, הוא המיטכן החדש. בו שוכנת השכינה. ישוע נמצא בכל מקום. לאשה השומרונית, ששאלה אותו היכן המקום הנכון לתפילה, השיב: "האמיני לי, אשה, בוא תבוא השעה כאשר תתפללי לאב לא בהר זה ולא בירושלים. אלוהים הוא רוח, ומי שמתפלל צריך להתפלל ברוח ובאמת." **מען ריא: בניינים מפוארים וכנרים מהודרים אך מטיחים את דעת הנוצרי מאמונתו, וגם מן הכבוד שהוא חייב לאמונות אחר, המוסלמי והיהודי.**

לפני קרוב לאלף שנה יצאו אלפי נוצרים מאירופה כדי "לשחרר את הקבר הקדוש מידי הכופרים" סיסמתם היתה, "אלוהים רוצה בזאת!" ריא אינו מדבר על מסעיה-הצלב העקובים-מדם, אך כל אחד ששומעיו היה מודע להם, כאשר הזכיר להם כי ישוע קם מקברו בתום היום השלישי — וכי-עליכן אין כל קדושה בקבר, **"הרי מוקד אמונתנו הוא שהקבר ריק! מודע אנו דוחמים עניו?" קרא ברהט טיעונו.**

לדבריו, אין הנצרות יכולה להפוך מקום כלשהו לעניין של פולחן. יצירת פולחן זה היא עיוות האמונה הנוצרית, ובאה בעיקבות חזרת יסודות פגניים-מאגיים לתוכה בתקופת הקיסרות הרומית. בסוף דבריו התקומם ריא נגד האפטרופסות של הכנסייה המערבית העשירה על הנוצרים בארץ, ונגד חלוקת כספי-השגור של בני-אירופה כנדבה לנוצרים המקומיים. "להעשיר אדם במחיר כבודו, פירושו לעשותו עני מכפי שהיה קודם לכן." כל הטעון חתר תחת עמדת הוואטיקאן בעניין ירושלים. הוא לא הצדיק שילטון יהודי בילעדי בירושלים, כפי שנדמה היה לרבים — אלא פסל כל תביעה נוצרית לחלק בשילטון על העיר, ותבע להשאירה ליהודים ולמוסלמים. **בימי הביניים, נשרפו כמרים בעוון דבריי-כפירה פחותים מאד.**

זרילין זונרו הקדושה

ערב צאתו לכנס בלבנון, הזמין אותי ריא לארוחת-ערב. ליד השולחן התפתח בינינו ויכוח על מהותה של הדת, ולפתע פיתח באוזני תורה דתית שלמה. לא היה לי מושג על המתרחש מאחורי הקלעים, ולא ידעתי שתהיה זו פגישתנו האחרונה. לזמן רב אחרת הייתי, אולי, רושם את הדברים מייד בחזורי הביתה. עכשיו אני יכול לצטט רק מתוך הזיכרון. **אלוהים, אמר, הוא בכל שלמות. כל מי שמשטרף להגשים את מירב היכולת הגנוזה בו, מתקרב לאלוהים.** מה ביחס לפושע, החותר אל הפשע המרשלם? — שאלה אשת, בנימה ספקנית. ריא לא נרתע. ייתכן שאפילו הפושע הזה חש בתוכו כמיהה אל הקדושה, וחותר אליה בעיניים עיוורות. החתירה לשלמות היא זיק של קדושה. זמר הסופ, היוצר שיר המרום את לב שומעיו, הצייר, המלחין, המשורר, כל מי שנכסף אל ההתעלות — הריהו מתקרב לקדושה. **זרילין מוגרו היתה קדושה, כי היא נתנה לנו יופי מושלם! היופי הזה הוא קדוש!" קרא.** התלהבותו דבקה כנו. **"אינני יודע איזו מין דת זו!" הפלטתי,**

"אבל היא מוצאת הן בעיני." תוך כדי מהלך אותו ערב שמעתי רמזים סתומים. הרגשתי שריא מאות לי משהו, מבלי שיוכל לומר זאת בגלוי. איכשהו, לפני סוף הערב, הרגשתי שזוהי סעודת-פרידה. בתום הארוחה ניגש ריא למיטבתו, והביא ילד כבן שמונה. "אנא, שיר לנו," ביקש. הילד ניפח את ריאתיו ופתח בשיר כנסייתי. קולו הילדותי בקע מתוכו בורם איתו, והנעימה המתוקה מילאה את החדר. ישבנו רתוקים. לפנינו עמד זמר גדול. **"זה אחד מנערי-המקלה שלנו," אמר ריא, אחרי שהודה לנער בכובד-ראש. השתי שהבישוף מבטא משהו. עכשיו אני יודע שנפרד מעדתו.** לא ריאתיו עוד בחזור מלבנון. הוא לא רצה עוד להיפגש עם איש. אולי לא רצה להתחלק בריגשותיו. גם בקבוק ערק לא הביא לי. משום-מה אני נזכר בערק. משקה חריף, אך צח ונקי. משקה השייך לחבל-ארץ זה. אולי הוא מסמל, איכשהו, גם את רוחו של יוסוף ריא. באותה פיתאומיות בה הופיע בשמי הארץ, נעלם. עסקציקים ערביים, פקידונים ישראלים, הנוכלים והצבועים מכל הסוגים, בוודאי נשמו לרווחה עם לכתו.

זול הכנסת: ריא שובת רעב בפרשת ב'דעם ואיקרית

מאזין: שכונה ליד אוניברסיטת ברי אילן. (2) עירימים באיטליה. (3) שתי מים דייצורכו. (4) מיקולת-מים ענק. (6) קול הפרה (הפוך). (7) נקב תור. (8) עיר קדומה במצריים. (9) מיספר סודר ליחידה. (11) מחסן לשמירת תבן. (12) האבא שלו. (21) יציאה מן הכלל. (22) אומר, מספר. (23) נזכר לעיל (ר"ת). (24) תירוק. (26) ברר מימוש. (28) יבוא עם הסתיו. (31) אסף, צבר. (33) מתנה. (34) אנחנו. (35) סימן. (37) מושב בארץ. (39) כהן-צדק (ר"ת). (40) נוגה (הפוך). (42) ברושים. (45) נתיבה. (47) מילת-ברירה. (48) רחצה את בגדיה. (49) היה החכם מכל אדם. (50) זכרונר-לברכה (ר"ת). (51) עם (52) אתר. (53) עיר קדומה בר מצריים. (54) עץ חומי-שחור קשה וכבד. (57) גוף שלישי רבים. (60) תנועת-גלים קלה. (61) סוטה מן הדרך הישנה. (63) ברי-שברה. (65) כלי-מישחק פופולרי. (68) שרי-החזן לשעבר. (70) מבנייה-משפחה. (71) קיים. (72) ישוב ערבי בגליל. (74) שריה-חניוך (ש"מ). (76) חשק. (77) זאת יעשה 90 מאזון. (79) יער-עד. (84) עוול, רשע. (87) תיו שוים ל. (89) מילת-קריאה. (91) האות ה-17.

מאזין: (1) אותם טוהה העכביש. (5) מביע הוקרה. (10) יישן. (11) ארבעים-ואחד. (13) המן בן-ה... (14) התחשק לי. (18) מילת-בקשה. (19) מחצית היוי. (20) זה הוא (הפוך). (22) חד. (24) קש מפולר. (25) מיספר האברים בגוף. (27) מישחק-הרכבה סופר לרי. (29) חתיכה גדולה מוצקה. (30) זאת עשה האריה. (32) זכר בעיזים. (34) אגף-מודיעין (ר"ת). (36) מכסה את הבית. (38) פרויקט-דיור גדול. (41) תנו! (43) הביט. (44) כלל הכלים והמכשירים. (46) ראשיית-יבות (ר"ת). (47) אבל, אולם. (49) נסיכות דנית. (52) רסיס. (55) מחלקי הר יממה. (56) זותר. (58) תעלת-שפלים. (59) ממלא-מקום (ר"ת). (60) מטבע שחוקה. (62) אותו אכלו אבותינו במיכרד. (63) מחבר, "החיים כמשל" (ש"מ). (64) מונרך. (66) אבן יקרה. (67) ערוץ. (69) יהיה. (71) יתיו. (73) באר, בערבית. (75) עונת חרישת-הארמה. (78) זמן קצר בלתי-מוגדר. (80) זבל. (81) בוא החוצה! (82) קריאת-יגון. (83) יהיום. (85) הגו העוטף את האדמה. (87) איורך אופנתי מאד. (88) דוכן גבוה. (90) מאור קטן. (91) תוכניתה הראשונה של להקת כוורת. (92) גמדים. (93) פדות.